De gemeenteraad van Wijchen

16 803 Wonen en Leefbaarheid Geamendeerd aangenomen

Beslisnota

Versnellen afvalbeleid

Wijchen, 20 december 2017

Geachte leden van de raad,

Beslispunten

1. In te stemmen met de implementatie van het systeem omgekeerd inzamelen per 1 juni 2018;
   ~~In te stemmen met de implementatie van het systeem omgekeerd inzamelen per 01/01/2018~~;
   a. Te bezien of stickeren van de huidige restafvalcontainers, in plaats van omdekselen, de voorkeur geniet.
2. In te stemmen met het stappenplan om te komen tot omgekeerd inzamelen, waarvan als eerste stap na de zomer 2017 het invoeren van de papiercontainer;
3. Krediet beschikbaar te stellen van € 1.180k voor de benodigde investeringen in de afvalinfrastructuur;
4. De kapitaallasten af te dekken uit de reinigingsheffing vanaf 2018;
5. Een incidenteel bedrag van € 150k beschikbaar te stellen voor de implementatie van de nieuwe inzamelmethodiek met name voor communicatie;
6. Het incidentele bedrag te dekken uit het overschot van het product afval in 2016 en de bovenmatige winstuitkering 2015 van Dar in 2016.
7. Voor inwoners die wonen in hoogbouw / stapelbouw en die geen ruimte hebben voor een gft container:
   a. Voorzieningen ter beschikking te stellen waardoor ze het gft-afval toch kunnen scheiden
   b. Indien geen voorzieningen ter beschikking kunnen worden gesteld, deze inwoners te compenseren en deze compensatie te berekenen vanuit de huidige situatie.
8. De inwoners in het buitengebied vrij te stellen van de te kiezen locatie ondergrondse restafvalcontainers

Inleiding

In 2014 is het landelijke uitvoeringsprogramma “Van Afval Naar Grondstof” (afgekort VANG) van start gegaan. In het VANG programma is voor onze gemeente als ambitie opgenomen om in 2020 het huishoudelijk restafval terug te brengen tot 100 kg per inwoner met 75% afvalscheiding. Het einddoel van dit programma is dat in jaar 2025 de afvalscheiding 100% is waarbij de hoeveelheid restafval niet meer is dan 30 kg per inwoner.

Portefeuillehouder : A.J.M. Schaap
Informatie : Leen van der Veen
Telefoon : 024-7517154
E-mailadres : l.vd.veen@wijchen.nl
In kennis stellen :-

Op 24 november 2016 hebben wij samen met Dar en de andere Dar-gemeenten, het bestuursakkoord "Verbeteren afvalpreventie en scheiding van huishoudelijk afval " getekend. Hiermee hebben wij onze ambitie vastgelegd om gezamenlijk en individueel de VANG doelstellingen voor 2020 te behalen.

De doelstelling opgenomen in het Wijchense Afvalbeleidsplan 2014-2017 van 140 kg restafval per inwoner is in 2014 al gehaald. Met de invoering van Diftar (afkorting van gedifferentieerd tarief) en plastic+ is de hoeveelheid restafval per inwoner de afgelopen drie jaar flink afgenomen. De verwachting is dat er dit jaar 130 kg restafval per inwoner wordt ingezameld. Hoewel de hoeveelheid restafval per inwoner jaarlijks steeds afneemt is deze daling niet voldoende om de VANG doelstellingen te halen. Ook in vergelijking met de andere Dar-gemeenten blijven wij achter. Er zijn dus nieuwe stimulerende maatregelen nodig om de VANG doelstelling voor 2020 te halen.

Beoogd effect
Onze inwoners stimuleren om hun huishoudelijk afval nog beter te scheiden zodat in 2020 de VANG doelstelling van 100 kg restafval en een scheidingspercentage van 75% wordt behaald. De verwachting is dat met deze maatregelen uiteindelijk circa 46 kg restafval per bewoner overblijft.

Argumenten
1.1 Omgekeerd inzamelen scheidt het afval bij de bron en leidt tot het bereiken van de VANG-doelstelling

Een maatregel om onze inwoners te stimuleren om het restafval beter te scheiden is overgaan naar omgekeerd inzamelen. Omgekeerd inzamelen is een maatregel waarbij afval aan de bron beter wordt gescheiden. Wij kiezen hiervoor.
Het principe van omgekeerd inzamelen is dat de grondstoffen (gft, plastic+ en papier) aan huis worden opgehaald en het restafval (in de zak) naar een ondergrondse container wordt gebracht. Het lijkt in eerste instantie een grote verandering maar dat valt in praktijk mee: de laagbouw woningen krijgen drie afvalcontainers (gft, plastic+ en papier) en het restafval moet men weg brengen naar een ondergrondse afvalcontainer in de buurt. De enige verandering voor de hoogbouw en het centrum is dat het plastic+, net als glas, naar een ondergrondse verzamelcontainer moet worden gebracht.

Met de keuze voor omgekeerd inzamelen wordt naar verwachting een eindsituatie bereikt van circa 46 kg restafval per bewoner. Dit is meer dan de VANG doelstelling die uitgaat van 100 kg restafval per inwoner in 2020. Deze VANG doelstelling wordt met omgekeerd inzamelen naar verwachting al in 2018 behaald.

1.2 Omgekeerd inzamelen past in het denken in grondstoffen in plaats van afval

Door extra service te verlenen op het gescheiden houden van grondstoffen en minder op het aanbieden van restafval wordt de inwoner geprikkeld om het restafval beter te scheiden. Deze grondstoffen kunnen weer gebruikt

worden voor nieuwe producten. Het wegbrengen van afval vereist een fysieke handeling waardoor men zich bewust wordt hoeveel restafval men weggooit. Daarnaast kost iedere inworp geld. Als neveneffect gaat men ook andere grondstoffen beter apart houden bijvoorbeeld glas en textiel. Volgens de jaarlijkse sorteeranalyses restafval (laagbouw) zitten er nog veel bruikbare grondstoffen in het restafval. Inschatting is als al deze grondstoffen worden gescheiden er nog ongeveer 46 kg restafval overblijft.

1.3 Met omgekeerd inzamelen wordt nog meer invulling gegeven aan het principe de vervuiler betaalt.

Met de invoering van omgekeerd inzamelen wordt, nog nadrukkelijker, invulling gegeven aan het principe van de 'vervuiler betaalt'. De inwoner betaalt voor het aanbieden van restafval (vervuiling) en moet ook nog eens meer moeite doen om het afval weg te brengen. Inwoners die grondstoffen goed scheiden betalen minder.

1.4 Omgekeerd inzamelen heeft financiële voordelen

Omgekeerd inzamelen is goedkoper dan het huidige systeem. Het omgekeerd inzamelen zorgt voor een flinke besparing op de verwerkingskosten van het restafval. En we krijgen ook meer inkomsten als er meer papier en plastic+ wordt ingezameld. Bij meer gft wordt er ook bespaard op de verwerkingskosten. Het verwerken van gft is de helft goedkoper dan verbranden van restafval. De inzamel- en beheerskosten nemen wel toe. Bijkomend voordeel is dat het tarievenstelsel vereenvoudigd, iedere inwoner betaalt hetzelfde tarief voor het weggooien voor een zak restafval in de ondergrondse containers. Nu hanteren wij meerdere tarieven.
Door de invoering van dit systeem zal de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing) de komende jaren voor onze inwoners gelijk blijven of zelfs gaan dalen. Als het huidige inzamelsysteem wordt voortgezet zal de heffing jaarlijks met 3 à 4 euro per jaar gaan stijgen.

1.5 *Omgekeerd inzamelen zorgt voor meer service op het scheiden van papier en plastic+*

Met een container voor papier en plastic hebben onze inwoners een bewaarmiddel waarin men eenvoudig deze grondstoffen kan weggooien. Er is dan geen opslagplek meer nodig voor dozen met papier en zakken voor plastic+ (hero-zakken). Het gescheiden afval wordt met een container, eenvoudig aan de weg gezet. Bij sneeuw en regen wordt het papier niet meer nat. Het ingezamelde plastic+ stinkt minder en de opslag is ook hygiënischer.

1.6 De ervaringen van andere gemeenten met omgekeerd inzamelen zijn positief.

Het systeem is al bij meerdere gemeenten in Nederland ingevoerd waaronder in een aantal meer stedelijke gemeenten. Zo heeft de gemeente Arnhem dit systeem in een aantal wijken, waaronder een probleemwijk, ingevoerd en de resultaten hiervan zijn positief: beter scheidingsresultaten en tevreden inwoners.

Onze buurgemeenten Druten en Beuningen hebben ook voor omgekeerd inzamelen gekozen, De gemeente Druten is op 1 oktober naar dit systeem over gegaan. Deze gemeente heeft eerst in haar kernen Afferden en Deest een driejarige pilot uitgevoerd om ervaring met omgekeerd inzamelen op te doen. Uit bewonersonderzoek blijkt dat ruim 75% van de bewoners van deze kernen (zeer) positief is over het nieuwe systeem.
De gemeente Beuningen gaat vanaf 1 januari a.s. ook omgekeerd inzamelen.

2.1 Het stappenplan leidt tot een gestructureerd proces om te komen tot omgekeerd inzamelen.

Samen met de Dar is er een stappenplan voor de overgang naar omgekeerd inzamelen opgesteld (zie bijlage 2). Dit geeft een goed inzicht wat stapsgewijs de veranderingen zijn waarmee onze inwoners mee krijgen te maken. Volgens dit plan wordt de papiercontainer na de zomer van 2017 ingevoerd.

2.2 De inwoners maken stap voor stap kennis met het systeem

Door eerst een container voor papier te verstrekken went men aan het hebben drie containers. De volgende stap is dat men het restafval naar de ondergrondse afvalcontainer brengt en daarna afscheid neemt van de container voor restafval en overstapt naar de container voor plastic+. Door deze stapsgewijze benadering treedt er geen schokeffect op.

3.1 Het nieuwe inzamelsysteem vergt een forse investering

Deze investering verdient zich terug. Voor een nadere toelichting op de financiële effecten verwijzen we naar de paragraaf financiën.

De investering in inzamelmiddelen bedraagt € 1.180 k. Dit is te splitsen in de volgende 3 onderdelen.

1)	Papiercontainer	€ 500k
2)	Ondergrondse inzamelsystemen restafval	€ 360k
3)	Ombouw huidige restcontainer naar Plastic +	€ 320k
	Totale investeringskosten	€ 1.180k

De investeringen in nieuwe inzamelmiddelen worden gedekt uit de reinigingsheffing. Het vervangen van de deksels van de huidige restafvalcontainer naar plastic+ container zullen we betalen uit de reserve vervanging afvalinfrastructuur.

Als gevolg van deze investering is er sprake van een rentederving in 2017. Het bedrag van rentederving bedraagt € 4k en zal ten laste worden gebracht van het incidentele budget.

3.2 Investering moet in 2017 plaatsvinden

Om het nieuwe systeem functioneel te hebben per 01/01/2018 moeten we gaan investeren in 2017. Alle middelen die nodig zijn voor het omgekeerd

inzamelen moeten voor het einde van 2017 zijn uitgezet of zijn geplaatst en functioneren om op 1 januari 2018 van start te gaan.

Kanttekeningen

1.1 Alternatieven voor omgekeerd inzamelen.

Alternatieven zijn de betaalde restafvalzak en het verlagen van de ophaalfrequentie van het restafval (een keer per vier weken) eventueel in combinatie met het wegen van de container voor het restafval.
Vervangen van de container voor restafval door een betaalde zak levert geen besparing op de inzamelkosten op. Er zijn dan twee beladers nodig voor de inzameling, in plaats van een. Ook worden de beladers lichaamlijk zwaar belast en dit is van uit arbo-oogpunt onwenselijk. Het opzetten en instandhouden van distributiesysteem voor afvalzakken kost ook geld. Door het gebruik van zakken is er en groter risico op zwerfafval en ongedierte.

Bij het verlagen van de ophaalfrequentie zullen de inzamelkosten wel dalen. Inschatting is da de besparing ongeveer € 40k zal zijn. Echter, bij het verlagen van de frequentie neemt het aantal containers dat per inzamelronde wordt aangeboden toe. Hierdoor duurt het langer om de route te rijden. Dit heeft dan tot gevolg dat de inzamelroutes moeten worden aangepast. Meer inwoners zullen voor een 240 liter container voor restafval gaan kiezen waardoor de prikkel om te scheiden minder wordt. Het combineren met met het wegen van de container maakt het inzamelen duurder doordat de inzamelvoertuigen over een weeginstallatie moeten beschikken. Ook is wegen fout- en storingsgevoelig**.**
Wij hebben niet voor deze alternatieven gekozen omdat wij van mening zijn dat deze minder stimuleren om het restafval te scheiden dan omgekeerd inzamelen.

Op ons verzoek heeft Dar ook in beeld gebracht wat het kost om in de zomerperiode (mei tot en met september) wekelijks het gft in te zamelen. De kosten hiervan worden op € 135k geraamd, bij 13 keer extra legen. De hoeveelheid gft zal door de zomerinzameling niet toenemen. Dit komt doordat een groot deel van de inwoners de containers elke week zal aanbieden om stank en andere overlast bij warm weer te voorkomen.

1.2 *We zijn afhankelijk van het scheidingsgedrag van onze inwoners.*

Het scheidingsgedrag krijgt een flinke prikkel door over te gaan naar het inzamelsysteem van omgekeerd inzamelen. Goed scheiden loont! Wie goed scheidt heeft weinig restafval en hoeft relatief weinig keren naar de ondergrondse container om het weg te brengen. Deze verandering is daardoor minder ingrijpend dan men in eerste instantie inschat.
Iin het restafval zitten ook stromen die op dit moment nog niet kunnen worden hergebruikt zoals luiers. Ook zijn er stromen die inwoners lastig vinden om te scheiden zoals het keukenafval. Daarnaast geldt dat er voor de inzameling van plastic+ in containers nog weinig ervaringscijfers beschikbaar over hoeveel extra plastic+ hiermee wordt ingezameld.

1.3 *Om op 1 januari 2018 over te gaan naar het systeem van omgekeerd inzamelen is spoedige besluitvorming essentieel*.

Als de besluitvorming niet uiterlijk eind januari 2017 heeft plaats gevonden dan lukt het niet meer om per 1 januari 2018 over te gaan naar omgekeerd inzamelen dan is alleen de eerste stap dit jaar nog haalbaar. De in het stappenplan opgenomen planning is krap.

1.4 *Bij het gebruik van een container voor plastic+ en papier is het risico op vervuiling groter.*

We hebben nu al last van vervuiling van het ingezamelde plastic+. In het plastic+ zitten ook niet-verpakkingen. Hiervoor ontvangen wij geen vergoeding en dit afval wordt als restafval verbrand. Bij het gebruik van een container is de kans op vervuiling groter omdat dat dan nog minder zichtbaar is wat er is weggegooid.

Financiën

De eerste berekeningen voor het omgekeerd inzamelen leveren onderstaand beeld op. Deze berekeningen zijn gebaseerd op normbedragen. Daarnaast hebben we in samenwerking met Dar aannames gedaan die gebaseerd zijn op ervaringen en resultaten bij andere gemeenten.
Bij de invoering van het huidige Diftarsysteem zijn we ook op deze wijze gestart waarbij in de praktijk bleek dat de financiële resultaten in Wijchen beter waren dan de gebruikte normen. Bij de berekeningen is gerekend met aannames uit de huidige begroting, alleen is er met ander hoeveelheden gerekend voor papier, gft, plastic+ en restafval.

In onderstaand overzicht hebben we de belangrijkste componenten uit de reinigingsheffing opgenomen die wijzigen na invoering van omgekeerd inzamelen. Dit betreft dus geen complete doorrekening van de afvalbegroting. Maar geeft wel aan wat het verwachte effect op de reinigingsheffing is.

	Diftar 133kg rest	Omgekeerd inzamelen 100kg rest	Omgekeerd inzamelen 46kg rest
Investeringskosten	0	93	93
Beheerkosten	80	94	94
Inzamelkosten	670	903	808
Verwerkingskosten	331	-31	-259
TOTAAL	1.080	1.059	736
per aansluiting	€ 62	€ 60	€ 42
effect	€ 0	- € 2	- € 20

In onderstaande tabel staat een overzicht van de effecten op de reinigingsheffing. Indien we het huidige beleid handhaven zal de reinigingsheffing naar verwachting stijgen met jaarlijks 3 a 4 euro. Indien we overstappen naar omgekeerd inzamelen, wordt de stijging in de eerste jaren minder en keert daarna zelfs om naar een tarief daling.

	Tarief Vastrecht Diftar	Tarief Vastrecht Omgekeerd Inzamelen
2017	€ 132	€ 132
2018 (100kg rest)	€ 140	€ 138
2019	€ 143	€ 139
2020 (46kg rest)	€ 146	€ 126

Het gevraagde bedrag aan incidentele middelen is nodig voor onderzoek, procesbegeleiding, communicatie en voor de gederfde rente.

Communicatie

Om omgekeerd inzamelen succesvol in te voeren is het belangrijk om onze inwoners goed te informeren over het inzamelsysteem omgekeerd inzamelen. En wel vanaf het moment dat het besluit is gevallen tot aan de daadwerkelijke invoering, zodat de inwoners tijdig op de hoogte zijn van veranderingen. Er wordt vooraf een communicatieplan opgesteld als onderdeel van het implementatieplan.
Het is heel belangrijk om onze inwoner actief te betrekken bij het opstellen van het locatieplan voor de ondergrondse restcontainers. Dit doen we door in de wijken en kernen inloopavonden te organiseren waar de locatieplannen worden besproken.

Uitvoering
1. Opstellen van een implementatieplan/projectplan voor "omgekeerd inzamelen", inclusief locatieplan en communicatieplan.
2. Aanpassing Afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit.
3. Gedurende het traject na positieve besluitvorming van uw raad zullen we de huidige berekeningen verder detailleren Bij de kadernota 2018 zullen we u opnieuw informeren over de financiele stand van zaken evenals bij het verdere begrotingstraject

Burgerparticipatie
-Afvalconferentie 16 februari 2016

Bijlagen
1. Notitie omgekeerd inzamelen in Wijchen (achtergrondinformatie)
2. Stappenplan

Gerelateerde stukken
1. Afvalbeleidsplan 2014-2017 (14 RZ 016)

Burgemeester en wethouders van Wijchen,
De secretaris, De Burgemeester,

De gemeenteraad van Wijchen

16 803 Wonen en Leefbaarheid Geamendeerd aangenomen

Raadsbesluit

Versnellen afvalbeleid

De raad van de gemeente Wijchen;

Gelet op:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van:
20 december 2016

besluit:

1. In te stemmen met de implementatie van het systeem omgekeerd inzamelen per 1 juni 2018;
   ~~In te stemmen met de implementatie van het systeem omgekeerd inzamelen per 01/01/2018~~;
   a. Te bezien of stickeren van de huidige restafvalcontainers, in plaats van omdekselen, de voorkeur geniet.
2. In te stemmen met het stappenplan om te komen tot omgekeerd inzamelen, waarvan als eerste stap na de zomer 2017 het invoeren van de papiercontainer;
3. Krediet beschikbaar te stellen van € 1.180k voor de benodigde investeringen in de afvalinfrastructuur;
4. De kapitaallasten af te dekken uit de reinigingsheffing vanaf 2018;
5. Een incidenteel bedrag van € 150k beschikbaar te stellen voor de implementatie van de nieuwe inzamelmethodiek met name voor communicatie;
6. Het incidentele bedrag te dekken uit het overschot van het product afval in 2016 en de bovenmatige winstuitkering 2015 van Dar in 2016.
7. Voor inwoners die wonen in hoogbouw / stapelbouw en die geen ruimte hebben voor een gft container:
   a. Voorzieningen ter beschikking te stellen waardoor ze het gft-afval toch kunnen scheiden
   b. Indien geen voorzieningen ter beschikking kunnen worden gesteld, deze inwoners te compenseren en deze compensatie te berekenen vanuit de huidige situatie.
8. De inwoners in het buitengebied vrij te stellen van de te kiezen locatie ondergrondse restafvalcontainers

Aldus besloten door de gemeenteraad in zijn openbare vergadering van 21 februari 2017

De voorzitter, De griffier,